

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Vertalen in je oortje (Tof en sof)

Damen, J.C.M.

Citation

Damen, J. C. M. (2018). Vertalen in je oortje (Tof en sof). *Ip: Vakblad Voor Informatieprofessionals*, (2), 37. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/60209>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/60209>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

VERTALEN IN JE OORTJE

Jos Damen legt deze keer vertaalsoftware langs de meetlat. De ontwikkelingen staan niet stil, maar perfect zijn de vertalingen nog lang niet.

Volledig geautomatiseerd vertalen is met de huidige stand van wetenschap en techniek onmogelijk. Een voorbeeld: *'Rude medewerkers. Riepen en de persoon die opgepakt was erg ongeduldig en schaamteloos onbeschoft!'* Deze twee aparte zinnen bakte Google Translate als Nederlandse vertaling van het volgende stukje tekst, door mij vrij willekeurig van een website over een boekhandel geplukt: *'Rude staff members. Called them and the person who picked up was very impatient and blatantly rude!'*

Twee dingen vallen op: eenzelfde woord wordt eenmaal wel en eenmaal niet juist herkend, en een ander woord ('called') wordt door Google Translate verkeerd geïnter-

preteerd – roepen is iets anders dan bellen.

Japanse tekst

Goed vertalen is echt moeilijk, omdat er diverse zaken spelen: woordbetekenis, context en verschillen tussen talen. Taal is leuk, maar ook ingewikkeld, en zelden eenduidig. Geautomatiseerd vertalen is een actueel en interessant verschijnsel, en de meeste initiatieven die ik in mijn leven gezien heb, zijn nog maar net boven het niveau 'lachwekkend' uitgestegen – en toch gebruik ik diverse van die diensten al jaren, al was het maar om de algemene strekking van een Zweeds rapport een beetje te doorgronden, de mogelijke betekenis van een Hebreeuwse tekst oppervlakkig te zien of een paar Japanse termen even snel te vertalen.

Pixel Buds

Google Translate is al meer dan tien jaar op de markt. Het omvat inmiddels meer dan honderd talen. Met de input van de enorme databestanden waarover Google beschikt (onder andere Google Books) wordt Google Translate elk jaar beter. En omdat veel mensen Google Translate gebruiken en feedback geven ('was dit nuttig?'), zorgen de klanten ervoor dat het product elke keer een klein beetje beter wordt. Verder wordt kunstmatige intelligentie (AI) gebruikt om het 'zelflerend vermogen' van vertaaldiensten te verbeteren.

Ook als iets nog verre van perfect is, gaat Google rustig verder op de ingeslagen weg. De techsite Ars

Technica berichtte eind 2017 over Google Pixel Buds. Dat zijn Googles eerste draadloze oortjes, die te gebruiken zijn met Pixel smartphones, en gebruikers ook direct toegang geven tot Google Translate, zodat je in theorie kan praten met personen die een andere taal spreken. Toekomstmuziek? Nee, te koop voor 159 dollar.

DEEP-L

Alles staat nog in de kinderschoenen – en die oortjes met Google Translate heb ik nog niet uitgeprobeerd. En er zijn meer van dit soort vertaal-oortjes op de markt. Zoek op YouTube maar naar een presentatie van WT2. Dan zie je iemand heerlijk stuntelen met een Chinees-Engelse vertaling. Maar het is fascinerend, hoe knullig het soms ook nog is.

Zei ik knullig? Recentelijk probeerde ik de nieuwe automatische vertaaldienst Deep-L enkele keren. Nog maar zeven talen (Engels, Frans, Duits, Spaans, Nederlands, Italiaans en Pools) en natuurlijk ook op basis van kunstmatige intelligentie. Ik probeerde de tekst over de boekhandel waar ik dit artikel mee begon (even slecht), een gedicht van Dèr Mouw (niet onaardig) en vijf wat uitgebreidere stukjes uit Wikipedia (niet slecht). Waarom dit keer tof én sof? Sof omdat alle diensten rond geautomatiseerd vertalen nog in de kinderschoenen staan; tof omdat het nut evident is en de ontwikkelingen snel gaan. Probeer al die diensten ook – en maak ze daardoor beter!

Foto: Robert Nelson

Jos Damen

Hoofd bibliotheek & ICT van het Afrika-Studiecentrum, Universiteit Leiden